

QUADERNS DE L'ICPS

**Catalunya davant de la consulta
sobre la independència
Participació, vot i motivacions**

Robert Liñeira (ICPS-UAB)

Institut de Ciències Polítiques i Socials
Adscrit a la Universitat Autònoma de Barcelona

04

Octubre 2013

L'Institut de Ciències Polítiques i Socials (ICPS) és un consorci creat l'any 1988 per la Diputació de Barcelona i la Universitat Autònoma de Barcelona, institució aquesta última a la qual hi és adscrit a efectes acadèmics.

Quaderns de l'ICPS són breus monografies que analitzen diversos aspectes de les actituds i el comportament polític de la ciutadania i que tenen com a un dels seus objectius principals la divulgació científica dels fenòmens polítics entre un públic ampli, no especialitzat, però interessat a tenir-ne un millor coneixement.

Aquesta és una publicació trimestral en format *on-line*, dirigida i realitzada pel grup de recerca en Comportament Polític i Electoral del propi Institut, en col·laboració amb altres investigadors externs.

Aquest treball no pot ésser reproduït sense el permís dels autors o autores.

Publicació: Institut de Ciències Polítiques i Socials (ICPS)
Mallorca, 244, pral. 08008 Barcelona (Espanya)
<http://www.icps.cat>
© Robert Liñeira
ISSN: 2014-9980
DL: B.2828-2013

Sense cap mena de dubte, la consulta sobre la independència ha esdevingut el tema més important a l'agenda política de Catalunya. Partits polítics i mitjans de comunicació debaten sobre com fer-la sense oblidar la qüestió principal: quin seria el suport que rebria la independència de Catalunya? Contestar aquesta pregunta ("la pregunta") no és gens senzill. Per diverses raons. Per una banda, perquè com s'arribi a la consulta i com es plantegin les diferents opcions no és quelcom aliè al resultat. A més, altres incògnites continuen sense resoldre's: seria un referèndum pactat amb el Govern espanyol? Quina seria la pregunta i quines les opcions de resposta? Què passaria amb la pertinència de Catalunya a la Unió Europea? A hores d'ara no tenim una resposta a totes aquestes preguntes a fi de poder conèixer com votaria la ciutadania de Catalunya en un referèndum.

Però tot i aquestes limitacions, les enquestes d'opinió pública són la millor eina disponible per saber quin és l'estat de l'opinió sobre la independència de Catalunya en les condicions actuals. Així, per tal d'aprofundir en el coneixement de la qüestió, a les preguntes tradicionals sobre les preferències de la població catalana en l'articulació de les relacions entre Catalunya i Espanya, i la seva intenció de vot en el cas que se celebrés un referèndum sobre la independència, hem afegit en l'edició del sondeig de l'ICPS de 2013¹ algunes preguntes sobre la probabilitat de participació en el referèndum, el grau de convenciment respecte de l'opció de vot

que es triaria, i les motivacions de partidaris i contraris a la independència².

En aquesta edició de *Quaderns* presentem les respostes de la ciutadania a aquestes preguntes. El que reflecteixen les dades que mostrem a continuació és que un 75 per cent de les persones entrevistades són capaces d'optar per una de les opcions en el referèndum, tot i les incerteses. Que la preferència per una Catalunya independent i el vot a favor de la independència en un referèndum continuen sent les opcions més escollides per la ciutadania. Que els més mobilitzats són els partidaris del sí. Que el grau de convenciment del vot de partidaris i contraris a la independència és similar. Que ERC i la CUP per una banda, i el PP i Ciutadans per una altra, són els únics partits que no han de fer front a cap mena de divisió entre els seus electorats. I, finalment, que les motivacions polítiques són les que predominen entre els partidaris de la independència, i els arguments econòmics entre els contraris.

Les preferències sobre la qüestió i la intenció de vot al referèndum

La primera informació que necessitem saber és si han canviat les preferències de la ciutadania sobre les relacions entre Catalunya i Espanya. Sobre aquesta qüestió disposem d'un indicador, l'evolució del qual es remunta a 1991 i els resultats del qual es recullen a la Gràfica 1. En general, pocs canvis es registren des del sondeig de la passada tardor.

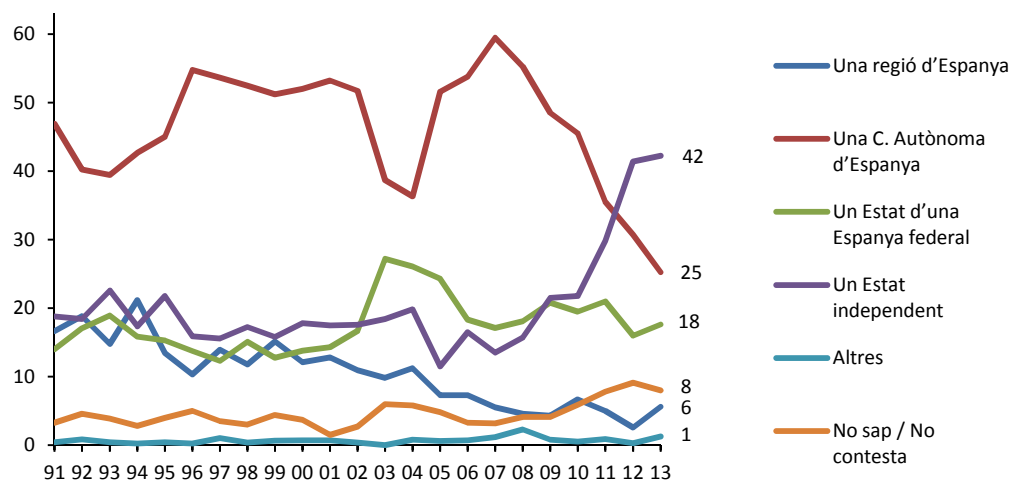
¹ El treball de camp del Sondeig d'Opinió de l'ICPS es va realitzar per GESOP entre el 25 de setembre i el 10 d'octubre de 2013.

² Volem agrair els suggeriments de Jordi Muñoz i Guillem Rico en l'elaboració d'aquestes preguntes.

La independència continua sent l'opció més escollida amb un 42 per cent de les respostes, mentre que l'actual estat de coses (Catalunya com una Comunitat Autònoma d'Espanya) continua perdent suport fins a situar-se com l'opció preferida d'un quart dels entrevistats. De fet, l'increment del suport a la independència i la caiguda

dels partidaris de mantenir l'actual encaix de Catalunya dintre d'Espanya són les dues tendències més evidents en la Catalunya dels darrers anys. Finalment, pel que fa a les opcions federalista i regionalista, no es registren grans canvis en la sèrie: un 18 i un 6 per cent recolzen, respectivament, aquestes opcions.

Gràfica 1. Evolució de les preferències sobre les relacions entre Catalunya i Espanya

Font: Sondeig d'Opinió de l'ICPS, 1991-2013

Amb aquesta estructura de preferències, què succeiria en el cas d'un referèndum? En els darrers tres anys el sondeig de l'ICPS ha preguntat la intenció de vot dels catalans i les catalanes en el cas de celebració d'una consulta. "Si demà es fes un referèndum per decidir la independència de Catalunya, vostè què faria?" La Gràfica 2 evidencia que, a hores d'ara, un 49 per cent dels entrevistats votaria sí, un 25 per cent votaria no, un 21 s'abstindria, i un 5 per cent diu que votaria blanc, nul, o s'estima més no respondre. De l'evolució en les respostes destaca, en consonància amb les preferències, una cristal·lització de les opcions en el darrer any. De fet, els únics canvis que es registren són un cert augment dels abs-

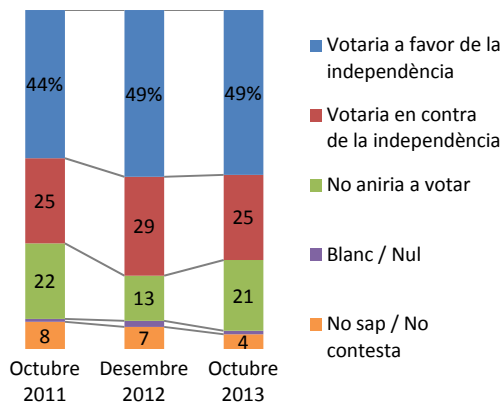
tencionistes i una certa caiguda dels partidaris del no i dels que no responen. El fet que les incògnites sobre com i quan celebrar la consulta romanguin sense resoldre's un any després de les eleccions autonòmiques del passat mes de novembre facilita que aquest hagi estat un any de pocs canvis. Això contrasta amb l'evolució entre 2011 i 2012, quan la dissolució anticipada del Parlament i la decisió de CiU de comprometre's a celebrar un referèndum en aquesta legislatura van tenir un major impacte sobre l'opinió pública.

Tanmateix, el que és evident és que no podem assimilar la manca de canvis amb una pèrdua de rellevància de la qüestió. Preguntats sobre com d'impor-

tant és el debat sobre les relacions entre Catalunya i Espanya, fins a un 70 per cent dels entrevistats assenyalen que es tracta d'un tema molt o bastant important, el que suposa un lleuger augment respecte de les avaluacions passades recollides a la Gràfica 3.

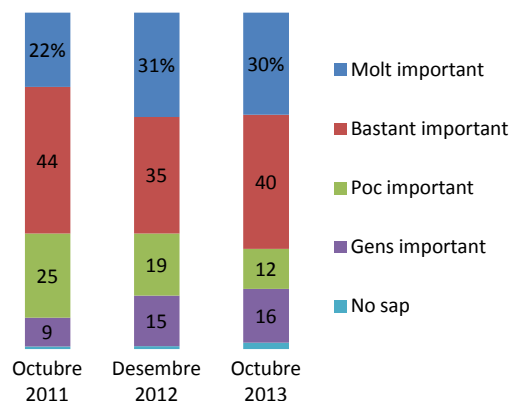
Gràfica 2. Intenció de vot en un referèndum sobre la independència de Catalunya

Font: Sondeig d'Opinió de l'ICPS, 2011-2013

Atesa la incertesa de l'escenari és evident que el resultat en el referèndum i les dades anteriors poden variar si tenim en compte com de convençuts estan els ciutadans sobre les seves respectives tries en aquesta consulta. És per això que hem preguntat a aquells que s'han posicionat davant la consulta com de convençuts estaven de les seves opcions.

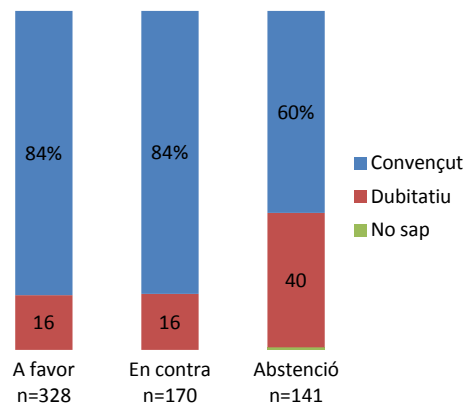
Gràfica 3. Importància de la qüestió de les relacions entre Catalunya i Espanya

Font: Sondeig d'Opinió de l'ICPS, 2011-2013

La Gràfica 4a recull les respostes a aquesta pregunta d'aquells que han respost que votarien sí a la independència, dels que diuen que votarien no, i dels que declaren que s'abstindrien.

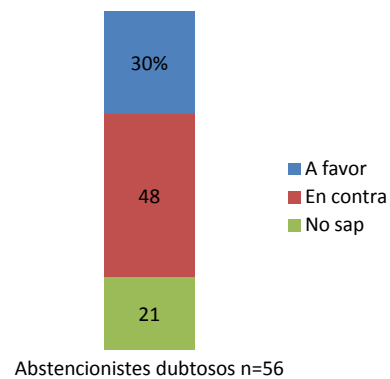
Gràfica 4a. Convenciment de les diferents opcions

Font: Sondeig d'Opinió de l'ICPS 2013

D'entrada, destaquen les altes cotes de convenciment, superiors al 80 per cent entre els que estan decidits a votar, i una mica menors (60 per cent) entre els que diuen que s'abstindrien. Per una altra banda, crida l'atenció el fet que el grau de convenciment dels votants del sí i el dels votants del no sigui exactament el mateix, el que evidencia que cap de les opcions disposa d'una avantatge relativa per arrabassar votants a l'altre bàndol.

Gràfica 4b. Preferències dels que dubten sobre abstenir-se

Font: Sondeig d'Opinió de l'ICPS 2013

Com hem vist, però, els dubtes són més grans entre els que diuen que no anirien a votar. És per això que, a aquest 40 per cent d'abstencionistes que dubten de les seves intencions, els hem preguntat què farien si finalment anessin a votar. Els resultats es recullen a la gràfica 4b. Les dades posen de manifest que aquest és un grup heterogeni, tot i que el vot en contra de la independència pren una certa avantatge sobre la resta d'opcions.

La mobilització

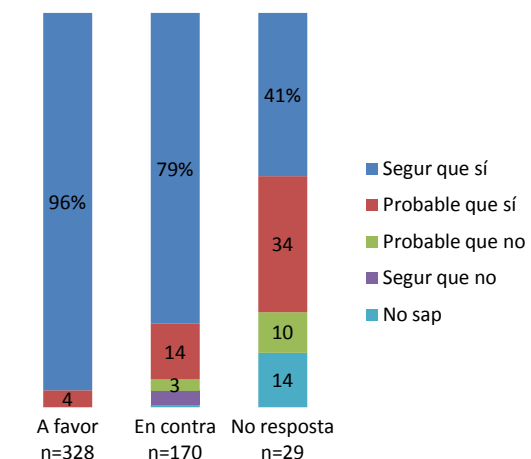
A banda del convenciment en la tria, una altra qüestió clau és saber el grau de mobilització dels diferents electors. Tot i que ja hem vist que la ciutadania percep majoritàriament el debat sobre la independència de Catalunya com una qüestió política important, també sabem que no és el mateix triar un vot en una enquesta que anar finalment a les urnes el dia de la consulta. Per això, hem preguntat a tots aquells que no han dit que s'abstindrien com de probable és que anessin a votar el dia del referèndum. En concret, la Gràfica 5 recull les respostes dels diferents grups de votants a la pregunta: "si demà es fes un referèndum per decidir la independència de Catalunya, quina és la probabilitat que anés a votar?"³

Les dades posen de manifest diferències respecte del grau de mobilització.

³ Tradicionalment, aquests tipus de pregunta se sol incloure abans de preguntar sobre la intenció de vot per tal de minimitzar el conegut decalatge entre la participació declarada a les enquestes i la participació real. Tanmateix, el sondeig de l'ICPS ha inclòs aquesta pregunta de participació després de la intenció de vot per tal de poder mantenir la comparació amb les preguntes d'intenció de vot dels anys anteriors, quan no es va preguntar sobre la probabilitat de la participació.

Així, els més decidits a anar a votar són clarament els votants del sí, amb més d'un 95 per cent de partidaris del vot afirmatiu que declaren que aniran a votar amb tota seguretat.

Gràfica 5. La mobilització dels diferents grups de vot en el referèndum

Font: Sondeig d'Opinió de l'ICPS 2013

La mobilització dels contraris a la independència també és prou elevada, però no tan forta: prop d'un 80 per cent dels que diuen que votarien no afirmen que anirien a votar amb tota seguretat, però al voltant d'un 7 per cent manifesta que el més probable és que no anés a votar o que encara no ho sap. Finalment, es pot destacar que fins a un 75 per cent dels que estan indecisos o no volen respondre sobre com votarien en un referèndum diuen que és segur o probable que anessin a votar.

La intenció de vot dels diferents electorats

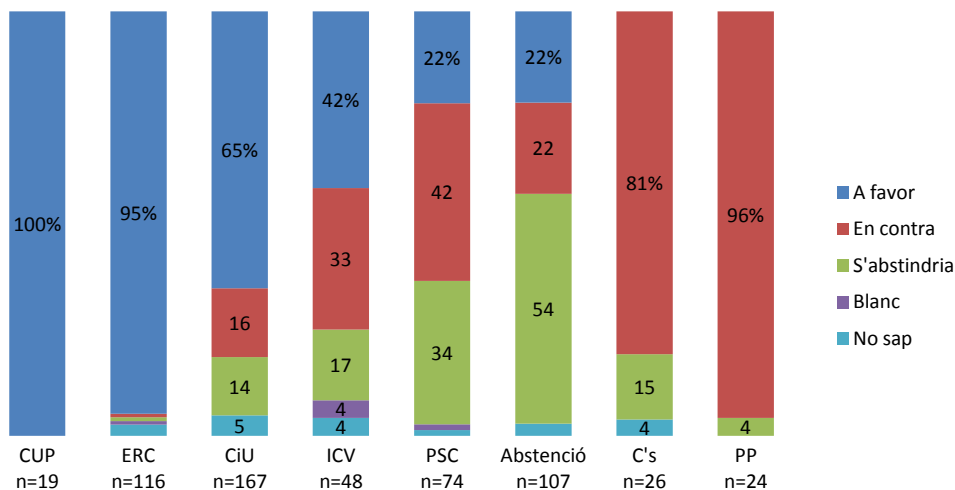
Una qüestió rellevant per seguir les estratègies dels diferents actors és analitzar el suport que els diferents electorats donen a cadascuna de les opcions de vot en el referèndum. Per això, a la Gràfica 6 es recull la intenció de vot en el referèndum en funció del record de

vot a les darreres eleccions autonòmiques de 2012.

La imatge que dibuixen les dades són més tranquil·litzadores per a uns partits que per a uns altres. Ho són especialment per aquells partits que tenen un electorat menys dividit al voltant de les diferents opcions de vot al referèndum. Entre aquests trobem a la CUP i ERC, on una pràctica unanimitat dels seus electors votarien sí, però també Ciutadans i el PP, on una clara majoria diu que votaria en contra de la independència. De

fet cap dels partits abans esmentats presenta un segment d'electors disposats a votar quelcom diferent del que defensen les organitzacions. Així, la diferència que es produeix en la proporció de vots en contra de la independència entre els electorats de Ciutadans i del PP sembla tenir més a veure amb qüestions estratègiques (votar no o abstenir-se en funció de com es produeixi la consulta) que amb una estructura de preferències diferenciada entre els votants d'aquests dos partits.

Gràfica 6. Intenció de vot en el referèndum dels diferents electorats

Font: Sondeig d'Opinió de l'ICPS, 2013

En canvi, la resta d'electorats presenten, amb proporcions diferents, tant partidaris de votar sí com de votar no entre els seus antics electors. Pel que fa a CiU, fins a dos terços dels seus votants a les darreres eleccions autonòmiques estan disposats a votar sí, però el terç restant es distribueix entre el no, l'abstenció i el dubte. Per la seva banda, ICV és el partit que presenta un electorat més dividit al voltant de la qüestió: si bé és cert que són més els partidaris del sí que els del no, també ho és que les diferències no són exage-

rades (42 vs. 33 per cent) i que existeix un 25 per cent restant que es divideix entre l'abstenció, el vot en blanc i el dubte.

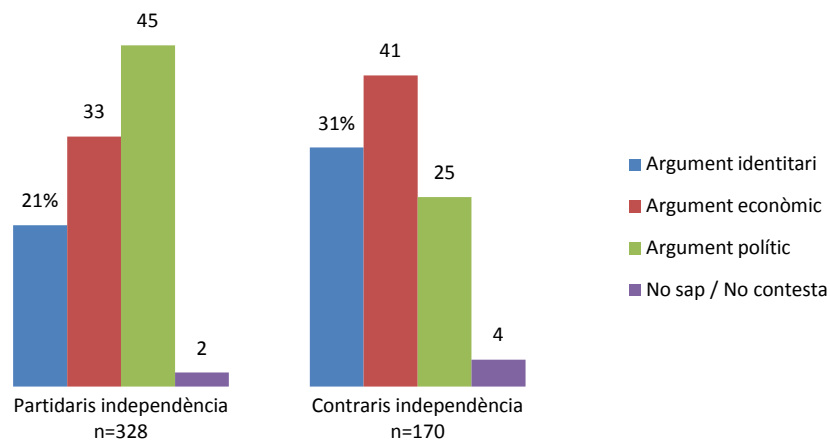
El PSC és l'únic dels partits que presenta una certa divisió on predominen els partidaris del vot en contra de la independència. Fins a un 42 per cent dels seus antics votants diu recolzar el no, però hi ha un 22 per cent que és partidari de votar sí. Finalment, l'últim dels grups a destacar és el dels abstencionistes a les darreres eleccions auto-

nòmiques de 2012. Cal recordar que aquelles foren unes eleccions amb una elevada participació (68 per cent del cens), com a mínim en relació a la resta de convocatòries autonòmiques. Tenint en compte, doncs, que estem davant de ciutadans que es van abstenir en un context de mobilització, no és sorprenent que la majoria d'ells digui que s'abstindria també en el cas d'un referèndum. A banda d'això, crida l'atenció que entre els abstencionistes autonòmics disposats a votar en un referèndum hi hagi una divisió equitativa dels suports: un 22 per cent diu que votaria sí, i un 22 per cent també diu que votaria no.

Les motivacions: en què se sustenten les opcions del sí i del no?

Finalment, una darrera qüestió té a veure amb les motivacions dels partidaris del sí i del no. En concret, hem demanat als primers que escullin entre tres tipus d'arguments per defensar la seva tria: són partidaris del sí perquè se senten catalans, perquè creuen que una Catalunya independent aniria millor econòmicament, o perquè creuen que Catalunya ha de tenir plena capacitat de decisió sobre tots els assumptes polítics.

Gràfica 7. Tipus de motivacions de partidaris i contraris a la independència

Font: Sondeig d'Opinió de l'ICPS, 2013

Paral·lelament, als partidaris del no els hem ofert també tres tipus de motivacions de la seva posició contrària a la independència relacionades amb la identitat, l'economia i la política. Així, els hem demanat si el seu vot contrari a la independència estava principalment fonamentat en el fet que se senten espanyols, que creuen que una Catalunya independent aniria pitjor econòmicament, o que pensen que Catalunya pot defensar millor els seus interessos dintre que fora d'Espanya. Les respos-

tes dels dos grups a aquestes opcions estan recollides a la Gràfica 7⁴. Les dades posen de manifest que no hi ha cap

⁴ Aquestes preguntes han estat elaborades a partir de l'anàlisi de les respostes a preguntes obertes sobre motivacions del vot fetes pel Centre d'Estudis d'Opinió. Tot i que obligar a escollir pot obligar a diferenciar entre motivacions que no siguin del tot diferents per alguns entrevistats, o el fet que les motivacions oferides continguin elements d'indesitjabilitat social per alguns altres, creiem que aquestes respostes tenen un cert valor en tant que arguments racionalitzadors de les motivacions del vot.

motivació que sigui majoritària en els dos grups de votants, però sí hi ha variacions interessants. Així, segons les respostes dels partidaris de la independència, el principal argument del seu vot no és ni l'identitari ni l'econòmic – com sovint es presenta – sinó el polític: fins a un 45 per cent dels partidaris del sí escullen com a principal motivació per votar a favor de la independència el fet que els catalans puguin decidir sobre el major número de temes polítics possibles. Això no vol dir que no hi hagi una porció important de partidaris del sí que motivin el seu vot en qüestions econòmiques o identitàries, però el suport a aquestes opcions és més petit. Concretament, un terç dels entrevistats esgrimeixen motius econòmics, i un 21 per cent identitaris. Finalment, pel que fa als partidaris del no, cal destacar que les seves respostes es distribueixen en percentatges similars als dels partidaris del sí, però amb un ordre diferent. Així, entre els contraris a la independència la idea que una Catalunya independent

aniria pitjor econòmicament és la primera de les motivacions, seguida de la identitària i la política.

Conclusions

Encara resten importants incògnites per definir respecte el referèndum sobre la independència de Catalunya. Malgrat això són pocs els catalans que es mostren indecisos davant la pregunta de què farien en el referèndum. Són una mica més els que dubten de les seves opcions. En qualsevol cas es fa evident que la darrera campanya electoral autonòmica va servir perquè molta gent acabés de prendre una posició al voltant de la qüestió. Pocs canvis s'han produït des de llavors. Però això no vol dir que no puguin haver-hi canvis en un futur. La ciutadania resta a l'espera de saber què se li proposa. Només quan la qüestió es mogui es mourà la ciutadania.

Apèndix metodològic

L'enquesta del ICPS és realitza mitjançant entrevistes domiciliàries cada tardor des de l'any 1989 a la població resident a Catalunya. Els resultats que es mostren en aquest *Quaderns* però, només tenen en compte als residents amb nacionalitat espanyola (n=675).

La selecció dels entrevistats es fa mitjançant quotes de sexe i trams d'edat després d'haver estratificat el territori de Catalunya en funció de la grandària dels municipis, el que garanteix que els diferents grups definits per aquestes variables apareguin a la mostra en la mateixa proporció en la que apareixen a la població. Tanmateix, això no impedeix que es produeixi una certa sobrerrepresentació a la mostra dels entrevistats amb majors nivells d'instrucció o en el record de vot de certes candidatures com ERC i CiU.

Això implica que les estimacions puguin contenir algun biaix. Una solució a aquest problema (no exempta de debat) és ponderar les respostes dels entrevistats de manera que es doni més importància a les respostes dels individus que pertanyen als grups infrarrepresentats, a la vegada que es treu pes a les dels grups sobrerrepresentats.

En aquest *Quaderns* hem optat per no ponderar les estimacions per tres raons. Primer per la voluntat divulgativa de la publicació. Segon per la dificultat d'obtenir dades actualitzades de les proporcions de residents a Catalunya amb nacionalitat espanyola per a algunes variables, el que dificulta el càlcul de coeficients de ponderació precisos. Finalment, també hem renunciat a ponderar pel record de vot perquè és conegut que la gent ajusta el que recorda haver votat en funció de la conjuntura del moment. Així, prendre les respostes dels entrevistats a una elecció produïda fa un any com un indicador de la representativitat política de la mostra, en un context tan volàtil i fragmentat com és l'actual sistema de partits a Catalunya, pot solucionar alguns problemes però crear-ne d'altres.

En qualsevol cas, cal tenir en compte que els problemes de representació són menys importants si en comptes de centrar-nos en la magnitud dels percentatges ho fem en la seva evolució, o si les estimacions provenen de relacionar dues variables, com en la Gràfica 6.

Finalment, cal destacar que el sondeig de l'ICPS es realitza en la llengua que escullen els participants a l'inici de l'entrevista. D'entre els residents amb nacionalitat espanyola, dos terços van escollir fer l'entrevista en català i el terç restant en castellà.

